

Escola Universitaria de Enfermería da Deputación Provincial de Pontevedra

Localización e contacto

Dirección

Escola de Enfermería de Pontevedra. Uvigo

Calle de Joaquín Costa, 41, 3

6002 Pontevedra

886211900

Administración

Teléfono: 886211900

e-correo: secenfpo@uvigo.es

Horario Atención ó Público: 9.00-14 horas

Conserxería: Teléfono: 886211900

Web: enfermeria.depo.es

Dende centros Uvigo:

http://www.uvigo.es/uvigo_gl/Centros/pontevedra/enfermeria.html

Dende Grados Uvigo:

http://webs.uvigo.es/vicprof/index.php?option=com_content&task=view&id=1497&Itemid=572

Comunicación

A cidade de Pontevedra está comunicada cos principais núcleos urbanos galegos, peninsulares e mesmo internacionais.

A autopista do Atlántico (AP-9) atravesa de norte a sur todo o territorio da comunidade autónoma galega desde A Coruña a Santiago de Compostela, Pontevedra, Vigo e Portugal.

A autovía do Salnés comunica Pontevedra con Sanxenxo e O Grove.

A autovía das Rías Baixas enlaza O Porriño coa autovía do norte de Portugal.

A autovía do noroeste conecta a cidade con Madrid, Barcelona e o resto da meseta.

Pontevedra está comunicada coas capitais de Galicia:

□ N-550 une A Coruña co Porriño

□ N-541 é a principal vía interior, pasando por Ourense

□ C-550 percorre a costa, desde Fisterra ata Tui

Transportes

Vialia Estación de tren Pontevedra

Avenida Eduardo Pondal, 36003 Pontevedra. Tel.: 986 851 313 ()

Estación de Autobuses de Pontevedra

Rúa da Estación, 36003 Pontevedra. Tel.: 986 852 408 ()

Horarios

Estación de Autobuses □ CHOP- Montecelo

De luns a venres, 7:40 □ 8:45 □ 9:45 (inverno) □ :50 (verán) □ 10:10 □ 11:10 □ 2:15 □ 12:45 □ 14:40

Por avión

Os aeroportos de Peinador en Vigo e Lavacolla en Santiago de Compostela atópanse a tan só 30 e 45 minutos de Pontevedra respectivamente pola autopista do Atlántico (AP-90).

Aeroporto de Peinador
Avenida do Aeroporto, s/n, Vigo
986 268 200

Aeroporto de Lavacolla
Estrada Santiago-Lugo km 11
Lavacolla, s/n, Santiago de Compostela
981 547 500

Como chegar á rúa Joaquín Costa, 41, 36001 Pontevedra

1,1 km □ aprox. 3 minutos

1. Diríxete cara ó sur, na rúa Calvo Sotelo, cara á rúa do Gorgullón, avanza 240 m.
2. Na rotonda toma a terceira saída en dirección á avda. Eduardo Pondal e avanza 750 m.
3. Na rotonda toma a primeira saída en dirección á rúa Uxío Novoneyra e avanza 130 m.
4. Xira á dereita cara á rúa Joaquín Costa e avanza 9 m.

Presentación

A Escola Universitaria de Enfermería de Pontevedra é un centro público adscrito á Universidade de Vigo e dependente da Deputación de Pontevedra.

A Enfermería como ciencia da saúde ten por obxecto o estudo do coidado integral do ser humano. O título de Grao en Enfermería ten una duración oficial de 4 anos. Está integrado na rama de Ciencias da Saúde e capacita para o exercicio da profesión regulada de enfermería formando profesionais cunha preparación científica e humana necesaria para atender as necesidades de saúde e coidados das persoas sas ou enfermas ao longo da súa vida, das familias e da comunidade nos distintos niveis de atención sanitaria.

Web do centro

<https://enfermeria.depo.gal/presentacion>

Equipo directivo

Director: Miguel Ángel Piñón Cimadevila.

Subdirectora: María Paz Diéguez Montes

Secretaria académica: María González García

Delegado da Universidade: Rafael Durán Barbosa

Profesorado

<https://www.uvigo.gal/estudar/que-estudar/estudos-grao/grao-enfermaria-p51g140v01>

Alumnado

Outra información para o alumnado

Servicio de asesoramiento e promoción do alumnado

Servicio de apoio al empleo

Cursos para alumnado

Actividades deportivas

Actividades culturais

Actividades de voluntariado e cooperación

Seguro escolar e de accidentes

Residencias

Accesos rápidos para alumnado

Accesos rápidos en la Universidad de Vigo

Acceso e admisión

<https://www.uvigo.gal/es/estudiar/gestiones-estudiantes/matriculate/matricula-grados>

<https://www.uvigo.gal/estudar/que-estudar/estudos-grao/grao-enfermaria-p51g140v01>

Enfermería é unha profesión regulada, é dicir aquela cuxa actividade profesional está subordinada a disposicións legais e á posesión dunha determinada cualificación profesional, polo que o Grao en Enfermería capacita para o exercicio da profesión de Enfermería, baseado na ORDE CIN/2134/2008, do 3 de xullo, que establece os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Enfermería.

O desenvolvemento da profesión de enfermaría contribúe a promover, protexer e mellorar a saúde, a seguridade e o benestar da poboación, previr as enfermidades e as súas consecuencias así como favorecer a sostibilidade do sistema sanitario. Con estes obxectivos nace o novo Grao en Enfermaría impartido nos tres campus da Universidade de Vigo.

O Título planificouse unha formación total de 240 créditos ECTS, dividida en oito cuatrimestres, cunha duración de catro anos lectivos e cun tipo de ensino de carácter presencial.

Número de prazas máximas de novo ingreso ofertadas no primeiro curso de implantación por modalidade de ensino: 50 prazas.

Non se establecen probas adicionais para o acceso ao título de Grao en Enfermería, aténdose unicamente ao establecido pola CIUG e pola normativa vixente de Universidade de Vigo.

Recoméndase unha actitude colaborativa e unha visión integral capaz de relacionar e relacionarse con todas as dimensións do ser humano. Ademais, debería demostrar unha adecuada disposición para o traballo en equipo, o estudo continuado, reflexivo e crítico, a capacidade de adaptación continua ao cambio e o manexo de situacións con gran carga física e emocional. Igualmente requírese responsabilidade, equilibrio, e madurez persoal.

Normativa e lexislación

Normativa Xeral da Uvigo

Xestións para o alumnado

Normativa Xeral da Universidade de Vigo

Matrícula

Alumnado

Normativa de organización académica e profesorado

Normativa de permanencia

Normativa de transferencia e recoñecemento de créditos

Extensión Universitaria

Calendario académico Universidade de Vigo

Vida Universitaria

Aprendizaxe en línea

Normativa do centro

- Practicas
- TFG

Outra normativa de interese

Prevención do acoso sexual por razón de sexo

Políticas de igualdade da Universidade de Vigo

Atención á diversidade

Campus CREA

Servicios e infraestruturas

Servizos e infraestruturas

Grao en Enfermería

Materias

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P51G140V01301	Enfermaría clínica III	1c	6
P51G140V01302	Enfermaría materno-infantil	1c	9
P51G140V01303	Prácticas clínicas II	1c	15
P51G140V01304	Enfermaría xeriátrica e coidados paliativos	2c	6
P51G140V01305	Enfermaría en saúde mental	2c	6
P51G140V01306	Prácticas clínicas III	2c	18

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica III**

Materia	Enfermería clínica III			
Código	P51G140V01301			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Diz Arén, Julio			
Profesorado	Diz Arén, Julio Fernández Méndez, Felipe Fernández Méndez, María José Otero Agra, Martín Piñón Cimadevila, Miguel Ángel			
Correo-e	julio.diz.aren@sergas.es			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición	Tercera de las asignatura de la materia Enfermería Clínica xeral			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermería, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

¿Ser capaz de comprender os procesos que desencadean as enfermidades no ámbito da patoloxía quiúrgica e médica.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8		D2
	A3			D5
	A4			D7
	A5			D8 D11
¿ Ser capaz de diferenciar os mecanismos e/ou problemas derivados das patoloxías máis comúns nos diferentes aparellos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	A2	B7	C29	D1
	A3			D3 D4 D7
¿ Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría aos individuos con problemas médicos e cirúrxicos.	A2		C28	D1
	A3		C29	D2
	A4		C30	D3
			C31	D4
			C32	D5
			C33	D7 D8
¿ Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/ou problemas ocasionados polas enfermidades establecendo prioridades, planificando coidados e participa na avaliación do plan de coidados.	A2	B7	C28	D1
	A3	B8	C29	D2
	A4		C30	D3
			C31	D4
			C32	D5
			C33	D7 D10
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistémicas.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
			C30	D3
			C31	D4
			C32	D5
			C33	D6
				D7
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnósticos de enfermaría e as actividades derivadas deles, nas patoloxías estudadas.	A2	B7	C28	D2
	A3	B8	C29	D4
			C30	D5
			C31	D6
			C32	D10
			C33	
Saber aplicar os coidados necesarios para a atención á persoa paciente crítico.	A2	B7	C28	D2
	A3	B8	C29	D4
			C30	D5
			C31	D6
			C32	D9
			C33	D10
Saber aplicar os procesos de enfermaría de urxencias e emerxencias.	A2	B7	C28	D1
	A3	B8	C29	D2
			C30	D3
			C31	D4
			C32	D5
			C33	D6
				D7 D8 D10

Contidos

Tema

MODULO I	1 Paciente con alteración na eliminación urinaria:
Paciente con alteración na eliminación urinaria	1.1 Paciente con enfermidade renal e patoloxía nefro-urolóxica 1.2 Enfermidades renais: insuficiencia renal aguda; insuficiencia renal crónica; atención de enfermaría en hemodiálisis e diálise peritoneal; Urostomía. Diagnósticos de enfermaría relacionados/ Interrelaciones NIC-NOC 1.3 Paciente urológico: enfermidades benignas tracto genito-urinario; patoloxía urolóxica renal, vesical, prostática, testicular xenital masculina e disfunción sexual; Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelaciones NIC- NOC
MODULO II:	2. Paciente con alteracións na regulación endocrina:
El/la paciente con alteraciones en la regulación endocrina	2.1 Conceptos xerais da alteración endocrina 2.2 Enfermidades benignas do tiroides 2.3 Neoplasias de tiroides 2.4 Hiperparatiroidismo 2.5 Tumores endocrinos do páncreas 2.6 Patoloxía suprarrenal 2.7 Neoplasia endocrina múltiple 2.8 Patoloxía hipofisária 2.9 Obesidade mórbida 2.10 Diabetes: atención de enfermaría; Diagnósticos de enfermaría relacionados / Interrelaciones NIC- NOC
MODULO III:	3.1 Características intrínsecas das unidades de coidados intensivos 3.2 Procedementos especiais:
Atención ao paciente crítico	Monitorización e rexistros; Ventilación mecánica; Coidados de enfermaría; Monitorización de PIC; Drenaxe torácica; Vías venosas centrais: PICC, subclavia, yugular, Catéter Hickman, reservorio subcutáneo. Vía intraósea, canalización arterial
MODULO IV.- Enfermaría de urxencias e emerxencias	4.1 Urxencias 4.1.1 Conceptos de urxencia: a cadea asistencial, estrutura e organización dos servizos de urxencias: Triage 4.1.2 Atención ao paciente: intoxicacións, corpos estraños, epistaxis e taponamiento nasal anterior e posterior, hemorraxias: hemostasia, torniquetes 4.1.3 Resucitación cardio-pulmonar no adulto: Algoritmos 4.2 Manexo prehospitalario: 4.2.1 Atención inicial ao paciente: síndrome coronaria agudo (PROGALIAM), shock, hipotermia accidental, electrocución e lesións producidas por raios, gran queimado, patoloxía pola calor, afogamento, politraumatizado; mobilización e inmovilización 4.2.2: Abdome agudo 4.2.3: Fármacos máis usados frecuentemente en Urxencias e Emerxencias 4.3 Simulación de escenarios

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	7	14	21
Obradoiro	2	4	6
Lección maxistral	40	80	120
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Estudo de casos	0.5	0	0.5
Simulación ou Role Playing	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico: abdome agudo, politraumatismo, patoloxía do tiroides, tumores do pancreas, obesidade mórbida, preahogamiento e diabetes, osteoporose e situacións urxentes intra/extrahospitalarias.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais en situacións de urxencia e paciente crítico, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou grupales que desenvolven os estudantes.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Aclaración de dúbidas xurdidas na docencia dos casos prácticos aplicados ao temario desenrollado
Obradoiro	Apoio directo ao alumnado na adquisición de destrezas relacionadas cos aspectos prácticos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Avaliarase a participación activa nos seminarios correspondentes aos contidos da materia	5	A1 B7 C29 D1 A2 B8 C30 D2 A3 C33 D3 A4 D4 A5 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas de desenvolvemento	Proba final: preguntas directas sobre un aspecto concreto. O alumnado deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia, impartidos en leccións magistrais y estudio de casos. Datas: 1ª oportunidade: 17-I-2025 ás 10 horas. 2ª oportunidade 24-VI-2025 ás 10 horas. Para superar esta proba é necesario alcanzar o 50% do seu valor	30	A1 B8 C28 D1 C29 D2 C30 D3 C31 D4 C32 D7 C33 D8
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades. Descontarase por cada dous fallos un acerto. Datas: 1ª oportunidade: 17-I-2025 ás 10 horas. 2ª oportunidade 24-VI-2025 ás 10 horas Para superar esta proba é necesario alcanzar o 50% do seu valor	30	A1 C28 D1 C29 D3 C30 D4 C31 D7 C32 C33

Estudo de casos	Avaliación 25-26-XI-2024 ás 16,15 horas (G1-G2-G3-G4) e as 18,30 horas (G5-G6-G7-G8), respectivamente. Segunda oportunidade: 24/VI/2025 ás 12 horas.	10	A1 B7 C29 D1 A2 B8 C30 D2 A3 C32 D3 A4 C33 D4 A5 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Simulación ou Role Playing	Para acceder a esta proba é condición que o estudante realice de forma previa os procedementos dos talleres: vías centrais, mobilización e inmovilización, algoritmos e unha RCP avanzada. Avaliaranse como parte da proba práctica de resolución de simulacións en distintos escenarios. Datos de realización na primeira oportunidade: Probas prácticas/simulación: Martes 26/XI/2024, ás 16,15 horas. Jueves 28/XI/2024 ás 18,15 horas. Martes 3/XII/2024 ás 16,15 horas Martes 10/XII/2024 ás 16,15 horas Jueves 12/XII/2024 ás 18,15 horas. E na segunda oportunidade no día 24/VI/25, ás 12,30 horas	25	A1 B7 C28 D1 A2 C29 D2 A3 C30 D3 A4 C31 D4 A5 C33 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

As preguntas desenvolvemento e as preguntas obxetivas que conforman a proba final son dúas metodoloxías de avaliación distintas que non se poden aprobar por separado xa que ambas son avaliación dos mesmos resultados de aprendizaxe da materia sin diferenciación de contidos en cada proba.

Proba final: 7-X-2024, ás 18,30 horas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Nanda Internacional,, **Nanda Internacional, , DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS: Definiciones y Clasificación 2015-2017**, 2018-20,

Nanda Internacional, **Clasificación de intervenciones de enfermería, NIC** ,, 6º edición,

Nanda Internacional, **Clasificación de resultados de enfermería (noc)**,, 5º edición,

Manual CTO, **Manual CTO de enfermería tomo I y II**, Ed 2017,

Aspectos destacados de las guías RCP, 2015,

Sociedad Española de medicina intensiva, **Guías 2015 Consejo Europeo**, 2015,

Harrison. Jameson,, **Principios de Medicina Interna**, 20ª, McGraw Hill, 2018

Bibliografía Complementaria

Enfermería Mosby 2000 Médico-Quirúrgica,, 2000,

D. S. Suddarth, ,, **Enfermería Médico- Quirúrgica L.S.Brunner-**, 2004,,

Nanda Internacional,, **Vinculos de NOC NIC Nanda I y diagnósticos médicos**, 1º edición 2014,

M. Phaneuf ,, **La planificación de los cuidados enfermeros**, 7º edi,,

P. W. Iyer y Col.,, **Procesos y diagnósticos de Enfermería**,, 3º Ed.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería materno-infantil**

Materia	Enfermería materno-infantil			
Código	P51G140V01302			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Blanco Nieves, María Inés			
Profesorado	Blanco Nieves, María Inés Sánchez Sánchez, José Rubén			
Correo-e	linesbn@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	A Enfermería Materno-Infantil inclúese nos estudos de grao de Enfermería co fin de ocupar o espazo que ten por obxecto a docencia dos coidados a proporcionar á muller embarazada e no parto, así como as enfermidades da muller relacionadas coa reprodución, a prevención do cancro xenital e a planificación familiar. A atención á saúde materno-infantil engloba tamén os coidados dos nenos, tanto sans como enfermos, desde o seu nacemento ata a adolescencia, incluíndo as actividades de prevención das enfermidades nesta época da vida.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
C34	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.

C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C38	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores.
C39	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
C40	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos pais ou cuidadores primarios.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Ser capaz de planificar coidados de enfermaría nas distintas etapas da vida da muller, dentro do contexto familiar e comunitario para lograr un estado de saúde *óptimo ou recuperar a saúde, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1	B1	C34	D1	
	A2	B2	C35	D2	
	A3	B4		D3	
	A4	B5		D4	
	A5	B7		D5	
		B8		D6	
		B9		D7	
		B10		D8	
		B11		D9	
		B12		D10	
				D11	
Saber describir os cambios que se producen no organismo durante a xestación, parto e *puerperio.	A1	B1	C35	D1	
	A3	B2		D3	
	A5	B4		D6	
		B5		D7	
		B7		D8	
		B10		D9	
		B11		D10	
				D11	
	Saber describir, as intervencións e actividades adecuadas á prevención e tratamento dos problemas de saúde na infancia e a adolescencia, e planificar coidados garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do neno e a súa familia.	A1	B1	C36	D1
		A2	B2	C37	D2
		A3	B4	C38	D3
A4		B5	C39	D4	
A5		B7	C40	D5	
		B8		D6	
		B9		D7	
		B10		D8	
		B11		D9	
		B12		D10	
				D11	

Contidos

Tema

<p>Enfermería maternal:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Reproducción humana -Control da natalidade -Embarazo. Embarazo de alto risco -Problemas de saúde no embarazo -Parto e puerperio. Cuidado prenatal -Problemas de saúde reproductiva -Características da muller nas diferentes etapas do ciclo vital 	<ol style="list-style-type: none"> 1.-Repaso anatómico e fisiológico do aparello reprodutor. 2.-Orientación e planificación familiar. 3.-Instauración e desenvolvemento do embarazo normal. 4.-Diagnóstico de embarazo. Cambios físicos e psíquicos. 5.-Control de embarazo. 6.-Alteracións máis frecuentes durante a xestación 7.-Parto normal. 8.-Parto distócico. 9.-Coidados de enfermaría no parto. 10.-Involución puerperal. Aspectos físicos e psicolóxicos. 11.-Coidados de enfermaría no puerperio. 12.-Coidados de enfermaría nas complicacións do puerperio. 13.-Prevención de cancro xinecolóxico. Tumores xinecolóxicos. 14.-Infeccións xinecolóxicas.
<p>Enfermería infantil</p> <ul style="list-style-type: none"> -Introducción a enfermaría pediátrica -O recentemente nado san. Desenvolvemento e crecemento -O neno hospitalizado -O recentemente nado de alto risco . -Problemas de saúde máis frecuentes na infancia 	<ol style="list-style-type: none"> 1.-RN san. 2.-Atención de enfermaría ao Recentementemada na sala de partos. 3.-Alimentación do recentemente nado (lactación). 4.-Recentementenacido de alto risco. 5.-Atención de enfermaría do recentemente nacido con problemas de saúde. 6.-Desenvolvemento e crecemento. Características e coidados do neno durante a infancia e adolescencia. 7.- O neno hospitalizado. 8.- Administración de fármacos en pediatría. 9.-Prevención de accidentes. 10.-Atención de enfermaría nos problemas de saúde máis importantes na infancia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	66	99	165
Seminario	5	25	30
Presentación	1	2	3
Obradoiro	2	10	12
Exame de preguntas obxectivas	3	9	12
Práctica de laboratorio	1	2	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Actividade na que o profesor expón, de maneira oral e con medios *audiovisuales, os contidos teóricos da materia e a orientación bibliográfica dos mesmos, promovendo a discusión e a participación activa do alumnado.
Seminario	Traballo en profundidade sobre un tema. Ampliación e relación dos contidos tratados nas sesións maxistras
Presentación	O estudante elaborará en grupo parte do contido teórico baixo a supervisión do profesorado e exposición oral dos traballos nun tempo non superior a 15 minutos.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades *manipulativas e instrumentais da área de infantil con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	O profesorado, individual ou en pequeno grupo, atenderá as necesidades e consultas do alumnado relacionadas cos temas vinculados aos obradoiros, proporcionándolles orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de forma presencial

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Avaliación da asistencia e a participación do estudante	6	D1 D7 D8

Presentación	Avaliación dos traballos realizados en grupo e da exposición oral dos mesmos, a cal se fará por parte de todos os membros do grupo nun tempo non superior a 15 minutos.	14	A1 B1 C34 D1 A2 B2 C37 D2 A3 B4 C39 D3 A4 B5 D4 B7 D6 B9 D7 B10 D8 B11 D9 D10 D11
Obradoiro	Avaliación da asistencia e a participación do estudante	4	D6 D7 D9 D10
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: as probas constarán de preguntas con 4 opcións de resposta das cales só 1 é válida. Puntuarase negativamente a opción mal contestada. Realizarase o día 13 de xaneiro de 2024 ás 18h na primeira oportunidade e o 20 de xuño de 2024 ás 18h na segunda oportunidade. Para superar a materia, é imprescindible a obtención do 40% da cualificación desta proba e só a partir deste dato, engadiranse ás cualificacións das demais probas avaliadas en cualificación final.	60	A1 B1 C34 D1 A2 B4 C35 D3 A5 B7 C36 D4 B8 C37 D6 B9 C38 D8 B10 C39 D9 B12 C40 D10 D11
Práctica de laboratorio	Proba práctica individual de avaliación do grao de adquisición de coñecementos e desenvolvemento de habilidades manipulativas e instrumentais a realizar os días 18 e 21 de Novembro ás 18:30h e 20 de novembro de 2023 ás 18h na primeira oportunidade e o día 20 de xuño de 2024 ás 17:30h na segunda oportunidade. Para superar a materia, é imprescindible a obtención do 50% da cualificación desta proba e só a partir deste dato, engadiranse ás cualificacións das demais probas avaliadas en cualificación final.	16	A1 B1 C35 D4 A2 B4 C38 D7 B5 D10 B7 B9 B10

Outros comentarios sobre a Avaliación

Data fin de carreira: 4 de Outubro-2023 18.30h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Burroughs, **Enfermería materno-infantil**, octava,

Consellería de Sanidade da Xunta de Galicia, **Guías de procesos del programa galego de atención integral á muller**, 2008,

Ministerio de Sanidad y Consumo, **Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud**, 2007,

Asociación Española de Pediatría, **Manual de Lactancia Materna. De la teoría a la práctica**, primera,

Nelson, **Tratado de Pediatría**, 17ª,

Aguilar Cordero MJ, **Manual de técnicas y valoración de Enfermería infantil**,

Aguilar Cordero MJ, **Tratado de enfermería del niño y el adolescente. Cuidados pediátricos**, 2ª,

<http://www.perinatalandalucia.es/mod/forum/view.php?>. Página de la Consejería de Salud de Andalucía,

<http://www.aibarra.org>. Foro dedicado a la enfermería en cuidados pediátricos y neonatales.,

<http://www.perinatalandalucia.es/mod/forum/view.php?>. Página de la Consejería de Salud de Andalucía,

<http://www.enfersalud.com>. Página con enlaces para todos los temas de enfermería. Actualizada contin,

<http://www.ucip.net/enfermeria/>. Página de enfermería en Pediatría.,

Asociación Española de Pediatría.,

Asociación Española de Ginecología y Obstetricia.,

Sociedad Española de Urgencias de Pediatría.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería en saúde mental/P51G140V01305

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas II**

Materia	Prácticas clínicas II			
Código	P51G140V01303			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	15	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Fernández Méndez, María José González López, Claudia			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Méndez, María José González López, Claudia Otero Agra, Martín Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	claudia.eu.enfermeria@gmail.com mariajosefernandezmendez@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración da metodoloxía enfermera na práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeros, establecer xucios clínicos, planificar, aplicar e avaliar cuidados. A planificación de ditos cuidados teñen como base a valoración integral da persoa, os diagnósticos de enfermaría e as intervencións necesarias para tratar ditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de cuidados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar cuidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de cuidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde

B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.
C18	Coiñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade. Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C10	D3
	A4	B4	C11	D4
	A5	B5	C12	D5
		B6	C13	D6
		B7	C15	D7
		B8	C17	D8
		B9	C18	D9
		B10	C19	D10
		B11	C22	D11
		B12	C23	
		B13	C24	
		B14	C25	
		B15	C26	
		B16	C29	
		B17	C31	
		C33		
		C49		
		C50		

Contidos

Tema	
Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica nos centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitais.	O/a estudante realiza dúas rotacións durante o período de prácticas clínicas que lle permita, na medida do posible, desenvolver o seu proceso de aprendizaxe diferenciando, en cada rotación, entre unidades de enfermaría médicas e unidades de enfermaría cirúrxicas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	0	350	350
Seminario	12	0	12
Cartafol/dossier	0	2	2
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	4	4
Simulación ou Role Playing	2	2	4
Observación sistemática	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	<p>Formación en centros sanitarios, e nas unidades asistenciais médico-cirúrxicas, en forma de rotatorio clínico independente, baixo a tutela do persoal de enfermería da unidade onde o alumnado realice as prácticas clínicas, que permiten a o/a alumno/a incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razoamento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados as competencias descritas que conforman o título.</p> <p>Como o título de Graduado/a en enfermería pola Uvigo é presencial e habilita para o exercicio dunha profesión regulada, no relativo ás prácticas clínicas, considérase imprescindible a formación presencial nos centros sanitarios de referencia. A realización de prácticas clínicas presenciais é un condicionante para que poidan ser avaliadas. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento na súa totalidade.</p> <p>Existe a disposición do estudiantado unha guía de prácticas clínicas aprobada pola Xunta de Centro cuxo contido é de obrigada lectura e cumprimento polo estudiantado e que pode consultar na plataforma de teledocencia Faitic e na páxina web.</p>

Seminario	<p>Actividade académica dos profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumno a través de entrevistas que o alumno, de maneira individual ou grupal, mantén co profesorado para asesoramento, apoio e incidencias que poidan producirse das actividades da materia prácticas clínicas II e do proceso de aprendizaxe. Esta actividade levarase a cabo:</p> <p>1. Realización de 3 titorías grupais sobre o desenvolvemento adecuado das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe de cara as probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento do cartafol como rexistro da actividade e ferramenta de autoavaliación do alumnado, a súa utilización nas titorías para o seguemento da actividade levada a cabo na institución sanitaria e como base, xa que nel cosntan os requisitos necesarios, para a elaboración e redacción da memoria que ten presentar o/a estudante. Asemade, se lles comunicará e explicará o sistema que se levará a cabo para a avaliación das probas de simulación enfermeira, basadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC.</p> <p>2.Titoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial no horario establecido ao finalizar as titorías grupais ou a petición expresa do alumno/a, ou non presencial a través dun correo electrónico exclusivo e a disposición permanente do alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com</p>
-----------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a traves do correo electrónico.
Probas	Descrición
Cartafol/dossier	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a traves do correo electrónico.
Observación sistemática	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a traves do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	<p>As tutorías grupales programadas para o</p> <p>13 de setembro do 2024 ás 10.00h. 18 de outubro do 2024 ás 10.00h. 15 de novembro do 2024 ás 10.00h.</p> <p>son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do portafolio, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle, 0,2 puntos da avaliación de memoria.</p>	6	A1 D2 D8 D9
Cartafol/dossier	<p>Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria.</p> <p>Data de entrega: até o día 29 de novembro 2024 ás 14.00h.</p> <p>Non se recollerá ningún *portafolio despois da data de fin de entrega</p>	4	D1 D3 D4 D5 D6 D7 D8

Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Elaboración, obrigatoria, por parte do/a alumno/a, dun documento no que se reflicten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica na unidade asistencial, que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu cartafol, constitúen os criterios de avaliación.	20	A3	D1 D2 D3 D7 D8
--	---	----	----	----------------------------

Data de entrega: até o día 29 de novembro 2024 as 14.00h.

Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.

Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo/a alumno/a na institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o/a estudante, nas datas establecidas, 29 de novembro do 2024, ás 10.00 e ás 16.30, (1ª oportunidade) 4 e 8 de xullo de 2025 ás 10.00 e ás 16.30 (2ª oportunidade), realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliábeis. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o estudante necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC.	25	A1B1 C4 D1 A2B2 C8 D2 A3B3 C10D3 A4B4 C11D4 A5B5 C12D5 B6 C13D6 B7 C15D7 B8 C17D8 B9 C18D9 B10C19D10 B11C22D11 B12C23 B13C24 B14C25 B15C26 B16C29 B17C31 C33 C49 C50
Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a na institución sanitaria, a observación sistemática realízase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/os enfermeiros/os asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, aos avaliadores, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación uno ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	A1B1 C4 D1 A2B2 C8 D2 A3B3 C10D3 A4B4 C11D4 A5B5 C12D5 B6 C13D6 B7 C15D7 B8 C17D8 B9 C18D9 B10C19D10 B11C22D11 B12C23 B13C24 B14C25 B15C26 B16C29 B17C31 C33 C49 C50

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento e cumprimento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo; Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o cartafol nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumno/póidaa ser avaliado/a.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, **Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definicións y Clasificación 2018-2020**, 11 Edición Elsevier,

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas., **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 6ª Edición Elsevier,

Gloria M. Bulechek et.al.editores, **Clasificación de Intervencións de Enfermería (NIC)**, 7ª Edición Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Biblosaude recursos de información, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,
Bibliosaúde- recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,
Mª Teresa Luis Rodrigo, **Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía prácticas**, 8ª Edición Elsevier,
Johnson, Marion et.al. editores, **Vinculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC**, 3ª Edición Elsevier,
Kozier, Barbara et. al. editores, **Técnicas de Enfermería I y II**, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana,

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería clínica III/P51G140V01301

Enfermería materno-infantil/P51G140V01302

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermería comunitaria I/P51G140V01104

Estadística: Estadística/P51G140V01106

Fisiología: Fisiología/P51G140V01105

Fundamentos de enfermería/P51G140V01107

Psicología: Psicología/P51G140V01102

Enfermería clínica I/P51G140V01204

Enfermería clínica II/P51G140V01205

Enfermería comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacología e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermería/P51G140V01207

Introducción á enfermería clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería xeriátrica e coidados paliativos**

Materia	Enfermería xeriátrica e coidados paliativos			
Código	P51G140V01304			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Pascual Hermida, Antonio			
Profesorado	Pascual Hermida, Antonio			
Correo-e	apasher@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Coñecer as características do envellecemento, como unha das etapas do ciclo vital, resaltar as particularidades desta etapa en canto ao coidado da saúde, remarcando os aspectos particulares da abordaxe Enfermeiro e a administración e planificación dos coidados do ser humano envellecido. Expor e desenvolver os principios fundamentais dos coidados paliativos e ao final da vida, enfocados cara ao papel da Enfermería nos mesmos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermería dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnóstica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermería na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou remata
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C41	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecemento e a súa repercusión na saúde.
C42	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecemento.
C43	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nos anciáns

C52	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisions
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber aplicar os aspectos xerais do proceso do envellecemento no seu contexto socio sanitario.	A1	B1	C8	D1
	A2	B3	C41	D2
	A3	B7	C42	D3
	A4	B9	C43	D4
	A5	B18	C52	D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Realizar cuidados tendo en conta as modificacións morfolóxicas e funcionais, e psicosociais do envellecemento.	A1	B1	C8	D2
	A2	B2	C41	D4
	A3	B3	C42	D5
	A4	B5	C43	D6
	A5	B6	C52	D7
		B7		D8
		B9		D9
		B11		D10
		B14		D11
		B15		
		B18		
Saber describir as características fundamentais dos pacientes e das situacións de enfermidade nas que é precisa a aplicación de Cuidados Paliativos	A1	B3	C52	D1
	A2	B7		D2
	A3	B18		D3
	A4			D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de planificar cuidados de enfermaría para persoas que precisan cuidados paliativos, dentro do contexto familiar e comunitario, para lograr un óptimo control dos síntomas, unha adaptación adecuada ás situacións de terminalidade e unha máxima calidade de morte, sendo consciente da complexidade de devanditas circunstancias, baseando a toma de decisións en datos obxectivos, feitos científicos e evidencias clínicas.	A1	B1	C52	D1
	A2	B2		D2
	A3	B3		D3
	A4	B5		D4
	A5	B6		D5
		B7		D6
		B9		D7
		B11		D8
		B14		D9
		B15		D10
		B18		D11

Contidos

Tema	
PRESENTACIÓN DA MATERIA	EXPLICACIÓN SOBRE A MATERIA E AS DIFERENTES ACTIVIDADES, BIBLIOGRAFÍA E ACTIVIDADES AVALIATIVAS A DESENVOLVER DURANTE O CURSO

1.- O PROCESO DE ENVELLECIMENTO, MARCO CONCEPTUAL	<ol style="list-style-type: none"> 1. DEFINICIÓNS 2. CARACTERÍSTICAS XERAIS DO ENVELLECIMENTO 3. ENFERMARÍA GERONTOLÓGICA 4. TEORÍAS DO ENVELLECIMENTO
2.- DEMOGRAFÍA E SOCIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO	<ol style="list-style-type: none"> 1. CONCEPTOS BÁSICOS DA EPIDEMIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO 2. ANÁLISE EPIDEMIOLÓXICA DO ENVELLECIMENTO POBOACIONAL 3. O ENVELLECIMENTO EN GALICIA 4. SOCIOLOGÍA DO ENVELLECIMENTO.
3.- As MODIFICACIÓNS ESTRUCTURALES, FUNCIONAIS E PSICOLÓXICAS ASOCIADAS Ao PROCESO DE ENVELLECIMENTO	<ol style="list-style-type: none"> 1. CAMBIOS DA COMPOSICIÓN CORPORAL 2. CAMBIOS POR ÓRGANOS, APARELLOS E SISTEMAS 3. CAMBIOS PSÍCOLÓGICOS NO ENVELLECIMENTO
4.- A ENFERMIDADE NOS ANCIÁNS	<ol style="list-style-type: none"> 1. CARACTERÍSTICAS DIFERENCIAIS DA ENFERMIDADE NOS ANCIÁNS 2. TIPOLOXÍA CLÍNICA DOS/AS ANCIÁNS/AS 3. FRAXILIDADE: CONCEPTUALIZACIÓN 4. DISCAPACIDADE
5.- AVALIACIÓN XERIÁTRICA	<ol style="list-style-type: none"> 1. AVALIACIÓN CUÁDRUPLA DINÁMICA <ol style="list-style-type: none"> 1.1 VALORACIÓN FUNCIONAL 1.2 VALORACIÓN MENTAL 1.3 VALORACIÓN SOCIAL 1.4 VALORACIÓN DE ENFERMARÍA 2. INSTRUMENTOS DE VALORACIÓN XERIÁTRICA
6.- ORGANIZACIÓN DA ATENCIÓN DE SAÚDE Aos ANCIÁNS: NIVEIS ASISTENCIAIS NA ATENCIÓN GERONTOLÓGICA	<ol style="list-style-type: none"> 1. ATENCIÓN PRIMARIA DE SAÚDE DA POBOACIÓN ANCIÁN 2. NIVEIS ASISTENCIAIS GERONTOGERIÁTRICOS NO MEDIO HOSPITALARIO E SOCIAL
ATENCIÓN E COIDADOS Ás GRANDES SÍNDROMES XERIÁTRICAS:	<ol style="list-style-type: none"> 1. ASPECTOS ESPECÍFICOS NA POBOACIÓN XERIÁTRICA 2. FISIOPATOLOGÍA DAS UPP NOS ANCIÁNS 3. TIPOS DE SEMP 4. VALORACIÓN NUTRICIONAL NAS UPP NOS ANCIÁNS 5. VALORACIÓN EVOLUTIVA NAS *UPP NOS ANCIÁNS 6. TÉCNICAS ESPECIAIS NA CURACIÓN DAS *UPP
7.- ÚLCERAS POR PRESIÓN	
8.- INCONTINENCIA URINARIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. DEFINICIÓNS 2. TIPOS DE INCONTINENCIA 3. COIDADOS NO PACIENTE CON INCONTINENCIA URINARIA
9.- ESTREÑIMENTO E INCONTINENCIA FECAL	<ol style="list-style-type: none"> 1. DEFINICIÓN DE ESTREÑIMENTO. CARACTERÍSTICAS ESPECIAIS NO ANCIÁN 2. FISIOPATOLOGÍA DO ESTREÑIMENTO: ESPECIFICIDADES NO ANCIÁN 3. COIDADOS E PREVENCIÓN DO ESTREÑIMENTO NA POBOACIÓN ANCIÁN 4. DEFINICIÓN DE INCONTINENCIA FECAL 5. FISIOPATOLOGÍA E TIPOS 6. COIDADOS DA INCONTINENCIA FECAL
10.- As CAÍDAS E A SÍNDROME DE INMOBILIDADE NOS ANCIÁNS	<ol style="list-style-type: none"> 1. EPIDEMIOLOGÍA DAS CAÍDAS 2. CONSEQUENCIAS FÍSICAS, PSÍQUICAS E SOCIAIS 3. FACTORES CAUSALES DAS CAÍDAS NOS ANCIÁNS 4. AVALIACIÓN DO ANCIÁN QUE SOFRE CAÍDAS 5. PREVENCIÓN E COIDADOS 6. DEFINICIÓN DA SÍNDROME DE INMOBILIDADE
11.- DETERIORACIÓN COGNITIVA: SÍNDROME CONFUSIONAL AGUDO E DEMENCIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. SÍNDROME CONFUSIONAL AGUDO (SCA): 2. DEFINICIÓN, CRITERIOS DIAGNÓSTICOS 3. FACTORES PREDISPONETES E PRECIPITANTES 4. AVALIACIÓN DO PACIENTE CON SCA 5. COIDADOS DO PACIENTE CON SCA 6. DEFINICIÓN DA SÍNDROME DEMENCIAL 7. TIPOS DE DEMENCIA 8. EPIDEMIOLOGÍA 9. ETAPAS CLÍNICAS DA DEMENCIA 10. TERAPIAS NON FARMACOLÓXICAS NA DEMENCIA: MARCO CONCEPTUAL DOS COIDADOS ENFERMEIROS NAS DEMENCIAS
12.- ENFERMIDADE CEREBROVASCULAR *ECV)	<ol style="list-style-type: none"> 1. DEFINICIÓN 2. FISIOPATOLOGÍA 3. FACTORES DE RISCO CEREBROVASCULAR 4. CLÍNICA DA ECV: <ol style="list-style-type: none"> 4.1 TIPOS DE ECV 4.2 ESCALAS DE VALORACIÓN ÚTILES NA ECV 4.3 *SINTOMATOLOGÍA DA *ECV 4.4 EVOLUCIÓN CLÍNICA DA *ECV 5. COIDADOS DE ENFERMARÍA NA *ECV

13.- COIDADOS PALIATIVOS, COIDADOS O FINAL DA VIDA

1. MARCO CONCEPTUAL DOS COIDADOS PALIATIVOS
2. CARACTERÍSTICAS DIFERENCIAIS DOS COIDADOS PALIATIVOS NOS ANCIÁNS
3. ANÁLISE DOS PRINCIPAIS SÍNTOMAS E Os seus COIDADOS NO PACIENTE EN SITUACIÓN TERMINAL
4. COIDADOS DURANTE A AGONÍA E ASISTENCIA Ao DUELO
5. A VIA SUBCUTÁNEA UN INSTRUMENTO BÁSICO NOS COIDADOS PALIATIVOS
6. NUTRICIÓN ENTERAL EN COIDADOS PALIATIVOS

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	7	7	14
Seminario	2	2	4
Lección maxistral	36	72	108
Autoavaliación	0	13	13
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	6	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do alumnado que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar os contidos da materia. Pódese empregar como complemento das clases teóricas
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Reunións grupais para o seguimento da elaboración dos traballos asignados

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado	OBRIGATORIO: Elaboración e presentación dun traballo relacionado cos contidos da materia elaborado en grupo	10	A1 B1 C8 D1 A2 B2 C41 D2 A3 B3 C42 D3 A4 B5 C43 D4 A5 B6 C52 D5 B7 D6 B9 D7 B11 D8 B14 D9 B15 D10 B18 D11
	As datas das SESIÓNS, OBRIGATORIAS, para a preparación dos traballos *grupales: 27 XANEIRO (Grupos 1 e 2) 3 FEBREIRO (Grupos 3,4,5 e 6) 9 ABRIL (Grupos 1 e 2) 23 ABRIL (Grupos 3 e 4) 30 ABRIL (Grupos 5 e 6)		
	As datas de exposición dos traballos serán: 6 MAIO (Grupos 1,2 e 3) 7 MAIO (Grupos 4,5 e 6)		

Autoavaliación	OBRIGATORIO Cuestionarios en liña de pregunta curta relacionados cos contidos dos temas da materia. Total de cuestionarios de *autoevaluación: 13 DATAS: 06/02/2025: *C1 13/02/2025: *C2 20/02/2025: *C3 27/02/2025: *C4 06/03/2025: C5 13/03/2025: *C6 20/03/2025: *C7 27/03/2025: *C8 03/04/2025: *C9 10/04/2025: *C10 24/04/2025: *C11 02/05/2025: *C12 09/05/2025: *C13	10	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C52	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Exame de preguntas obxectivas	OBRIGATORIO Exame tipo test de 35 preguntas con cinco alternativas cada unha. (PUNTUACIÓN TOTAL 60 PUNTOS). Puntúase seguindo a fórmula: Acertos - (Erros *x 0,25 + Respostas en branco *x 0,125). É preciso obter un 50% da puntuación total para aprobar o exame (30 PUNTOS) DATA: 1ª oportunidade: 30/05/2025 18,30*h. 2ª oportunidade: 30/06/2025 18*h,30*h. A PUNTUACIÓN DO EXAME OBTENSE DA FÓRMULA: ACERTOS - (ERROS *X 0,25+ RESPOSTAS EN BRANCO *X 0,125)	60	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C52	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Resolución de problemas e/ou exercicios	OBRIGATORIO Exercicios baseados en supostos nos que o alumno debe desenvolver os contidos dos diversos temas ou resolución de preguntas baseadas en documentación bibliográfica seleccionada. Realización en liña. Total de exercicios: Tres. Primeiro: Exercicio sobre os contidos dos temas 1 ao 6. - Segundo: Exercicios sobre os temas 7 ao 10. - Terceiro: Exercicio sobre os temas 11 ao 13. DATAS: E1: 26/02/2025 E2: 02/04/2025 E3: 08/05/2025	20	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 B11 B14 B15 B18	C8 C41 C42 C43 C52	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda oportunidade realízase un exame. Os cuestionarios en liña, a resolución de problemas e exercicios e o traballo en grupo avalíanse ao longo do curso e non están incluídos na proba de segunda oportunidade de xuño. O alumno que non realizou ningún dos mencionados (cuestionarios, exercicios e traballo *grupal) non terá opción de superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Guillén Llera, Francisco, **Síndrome y Cuidados en el paciente Geriátrico**, 2ª,

Patricia A. Tabloski, **Enfermería Gerontológica**, 2ª,

Eliopoulos, Charlotte, **Enfermería Gerontológica**, 8ª,

Burke, May M, **Enfermería Gerontológica**, 2ª,

García Hernández, Misericordia, **Enfermería Geriátrica**, 2ª,

Staab, A. S., **Enfermería Gerontológica**, 1ª,

Guillé Llera, Francisco, **Manual de Geriatría**, 3ª,

García Hernández, Misericordia, **Enfermería y Envejecimiento**, 1ª,

Millán Calenti, Juan Carlos, **Principios de Geriatría y Gerontología**, 1ª,

Mayán Santos, José Manuel, **Enfermería en cuidados Sociosanitarios**, 1ª,

García López, Mª Victoria, **Enfermería del Anciano**, 1ª,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería en saúde mental**

Materia	Enfermería en saúde mental			
Código	P51G140V01305			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Buceta Hazas, José Luís			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís			
Correo-e	josebucetahazas@gmail.com			
Web	http://enfermeria.depo.es			
Descrición	Materia de módulo de Ciencias da Enfermería que se imparte no 6º semestre do Grao xeral			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.

C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar a/o estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia, e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde.
C51	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando coidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber a clasificación e clínica dos trastornos mentais e os coidados de enfermaría asociados a eles.	A1	B1	C10	D1
	A2	B2	C12	D2
	A3	B3	C14	D3
	A4	B4	C22	D4
	A5	B5	C23	D5
		B6	C24	D6
		B7	C25	D7
		B8	C26	D8
		B9	C31	D9
		B10	C32	D10
		B11	C51	D11
		B12		
		B13		
		B14		
		B15		
		B16		
		B17		

Contidos

Tema	
BLOQUE TEMÁTICO I: INTRODUCCIÓN E CONCEPTOS BÁSICOS DA SAÚDE MENTAL	TEMA Introdutorio: Conceptos básicos de saúde e enfermidade. Criterios de normalidade. TEMA 1: Evolución histórica da psiquiatría, a asistencia psiquiátrica e a enfermaría en saúde mental. TEMA 2: Concepto de Saúde Mental Comunitaria, organización de servizos e papel do profesional de enfermaría.
BLOQUE TEMÁTICO II : INTERACCIÓN CO ENFERMO MENTAL: COMUNICACIÓN E RELACIÓN TERAPÉUTICA	Tema 3: Papel do profesional de enfermaría en saúde mental.

BLOQUE TEMÁTICO III: PSICOPATOLOXÍA: Os TRASTORNOS PSÍQUICOS

TEMA 4: Psicopatología básica. Trastornos da conciencia, da atención, da memoria, do pensamento, da percepción□

TEMA 5: Clasificación das enfermidades mentais:
Criterios de clasificación
Sistemas de clasificación
Principais grupos nosolóxicos

TEMA 6: Os trastornos orgánicos:
Concepto e tipoloxía
Causas principais
Cadros clínicos agudos e crónicos: delirium e demencia

TEMA 7: A esquizofrenia e os estados paranoides:
A esquizofrenia: Características xerais. Formas de comezo e evolución.
Tipos clínicos: paranoide, hebefrénica (desorganizada) e catatónica
Os estados paranoides: paranoia e parafrenia

TEMA 8: Os trastornos afectivos:
A depresión maior
Os estados maníacos
O trastorno bipolar

TEMA 9: As Neurosis:
Evolución histórica do concepto de neurosis
Tipos clínicos

TEMA 10: Os trastornos da personalidade:
Concepto
Tipoloxía
Teorías causales

TEMA 11: Os trastornos adaptativos:
Concepto
Formas de expresión clínica

TEMA 12: As condutas adictivas:
O alcoholismo:
A conduta alcohólica e os seus tipos
Causas do alcoholismo: personalidade do alcohólico e causas sociais
Consecuencias do alcoholismo: no individuo, na familia e na sociedade
Outras drogodependencias:
Conceptos xerais
Tipos de drogas
O individuo, a familia e a sociedade nas drogodependencias.
As adicións sen sustancia: principais adicións: xogo, compras, tecnoloxía, etc

TEMA 13: Os trastornos da conduta alimentaria:
Anorexia nerviosa
Bulimia nerviosa
Teorías etiolóxicas

TEMA 14: Outros problemas de saúde mental:

Trastornos psicosexuales:
Disfuncións sexuais
Trastornos da identidade
Trastornos da inclinación sexual
Malos tratos e violencia de xénero:
Situación psicolóxica da vítima. Perfil do agresor
Dinámica da relación

BLOQUE TEMÁTICO IV: CUIDADOS DE ENFERMARÍA EN SAÚDE MENTAL

TEMA 15: O proceso de Enfermaría en Saúde Mental. Modelos de cuidados

TEMA 16: Atención de enfermaría nos trastornos orgánicos:
ou No paciente con delirium
ou No paciente con demencia

TEMA 17: Atención de enfermaría nos trastornos psicóticos:
No paciente alucinado
No paciente con agresividade psicótica
No paciente con esquizofrenia crónica

TEMA 18: Atención de enfermaría nos trastornos afectivos:
No paciente deprimido/con risco de suicidio
No paciente maníaco con axitación.

TEMA 19: Atención de enfermaría nas neurosis:
No paciente ansioso
No paciente histérico
No paciente hipocondríaco
No paciente obsesivo

TEMA 20: Atención de enfermaría nos trastornos de personalidade:
No paciente caracterial
No trastorno límite

TEMA 21: Atención de enfermaría nas adiccións:
Na intoxicación aguda
Na desintoxicación
Na deshabitación
Na reinserción social

TEMA 22: Atención de enfermaría nos trastornos da conduta alimentaria:
Na anorexia
Na bulimia

TEMA 23: Atención de enfermaría noutros problemas de saúde mental:
En casos de violación e abuso sexual
Á vítima de malos tratos.

BLOQUE TEMÁTICO V: Os TRATAMENTOS

TEMA 24: Os tratamentos biolóxicos

TEMA 25: Os tratamentos psicolóxicos

TEMA 26: Os tratamentos socioterapéuticos

TEMA 27: Os tratamentos integrais

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Seminario	3	3	6
Traballo tutelado	1	3	4
Presentación	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	1	1	2
Estudo de casos	1	3	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposicións teóricas por parte do profesor dos temas do Programa con apoio audiovisual.
Seminario	Clases interactivas relacionadas cos contidos da materia: elaboración de plans de cuidados, discusión de casos clínicos, planificación de traballos individuais ou en grupo, etc.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Presentación	Exposición do traballo elaborado por grupos de alumn@s ante o docente e o resto de alumn@s, onde se detallan os aspectos relevantes dun tema, a situación actual do mesmo e o enfoque enfermer@ no plan global de tratamento.
--------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Apoio persoal na procura de información e aclaración de dúbidas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Valórase a actitude e participación activa do alumno nos seminarios	10	A1 B1 C10 A2 B2 A3 B3 A4 B4 A5 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B14
Traballo tutelado	Proba obligatoria. Valórase: a elaboración e exposición do tema proposto, considerándose a adaptación ás normas establecidas, o enfoque enfermeiro e a súa proxección práctica. A presentación dos traballos realizarase o 28 e 29/4/2025 ás 16,15 h. En 2ª oportunidade presentarase o tema elaborado o 1/7/2025 ás 18h.	20	B11 C12 B12 C14 B13 B14 B15 B16 B17
Exame de preguntas obxectivas	Proba final: preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparexamento de elementos...). Aplícase desconto por fallos. Pra superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor. A avaliación desta parte realízase conxuntamente co examen de resolución de problemas e/ou exercicios, sendo necesario superar ambas partes. Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 3/6/2025 ás 16.30h Segunda oportunidade: 1/7/2025 ás 16.30hs.	20	A1 B4 C22 D7 A2 B7 C23 D8 A3 C24 A4 C25 A5 C26 C31 C32 C51
Estudo de casos	Proba final: valórase a capacidade de aplicación da metodoloxía enfermer@ na abordaxe de casos clínicos, a argumentación e o razoamento en cada unha das fases do proceso de atención de enfermaría. Para superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 22/4/2025 ás 16,15h. Segunda oportunidade: 1/7/2025 ás 16.30 hs.	10	C51 D1 D3 D4 D7 D8
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba final: valórase o coñecemento da materia exposta polo docente nas sesións maxistras, atendendo á capacidade de síntese e a comprensión dos conceptos fundamentais do tema. Pra superar a materia é necesario obter nesta proba o 50% do seu valor. A avaliación desta parte realízase conxuntamente co examen de preguntas obxectivas, sendo necesario superar ambas partes Realizarase nas seguintes datas: Primeira oportunidade: 3/6/2025 ás 16.30 h. Segunda oportunidade: 1/7/2025 ás 16.30 h.	40	A1 B4 C22 D1 A2 B7 C23 D2 A3 C24 D7 A4 C25 A5 C26 C31 C32 C51

Outros comentarios sobre a Avaliación

Prueba fin de carrera: 06/10/2023 18h.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

COOK, J.S. y FONTAINE, K.L., **Enfermería Psiquiátrica.**, (1993),

NOVEL MARTI, G; LLUCH CANUT, M. T.; MIGUEL LÓPEZ DE VERGARA, M.D., **Enfermería Psicosocial y salud mental**, 2000,

RIGOL CUADRA, A. D.L., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica**, 2001,
FORNES VIVES, J; CARBALLAL Balsa, M.C., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica**, 2001,
MEJÍAS LIZANCOS, F.; MOLINO CONTRERAS, J.L.; PACHECO BORRELLA, G., **Guía de intervención rápida en Enfermería en Psiquiátrica y salud mental**, 2005,
FORNES VIVES, J.; GÓMEZ SALGADO, J., **Psicopatología, diagnosis y terapéutica psiquiátrica**, 2007,
CIBANAL JUAN, L.; ARCE SÁNCHEZ, M.C.; CARBALLAL Balsa, M.C., **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud**, 2010,
 GRANADOS GÁMEZ, G.; SÁNCHEZ BUJALDÓN, M. (Coordinadores) (2011). *Enfermería en Salud Me*,
FORNES VIVES, J., **Enfermería de Salud Mental y Psiquiátrica. Valoración y cuidados**, 2ª ed. .2012,

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Prácticas clínicas V/P51G140V01406

Trabajo de Fin de Grao/P51G140V01407

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería geriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Prácticas clínicas III/P51G140V01306

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas III**

Materia	Prácticas clínicas III			
Código	P51G140V01306			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	18	OB	3	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Pontevedra)			
Coordinador/a	Otero Agra, Martín			
Profesorado	Buceta Hazas, José Luís Diéguez Montes, María Paz Fernández Méndez, Felipe Fernández Méndez, María José González López, Claudia Otero Agra, Martín Rodríguez García, María Dolores Santos Folgar, Myriam			
Correo-e	martinoteroagra@gmail.com			
Web	http://www.enfermeria.depo.es			
Descrición xeral	Esta materia facilita a integración da metodoloxía enfermera na práctica preprofesional, como método que permita identificar os fenómenos enfermeros, establecer xuízos clínicos, planificar, aplicar e avaliar coidados. A planificación de ditos coidados teñen como base a valoración integral da persoa, os diagnósticos de enfermaría e as intervencións necesarias para tratar ditos diagnósticos ou para abordar procedementos, tratamentos ou técnicas básicas de coidados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou cuida un problema de saúde.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, apoiando o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz con pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación

B13	Aplicar os principios de financiamento sanitario e sociosanitario e utilizar axeitadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoptar medidas de confortabilidade e atención de síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación de pacientes en situacións de enfermidade avanzada e/ou remata
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C10	Identificar as respostas psicosociais das persoas ante as diferentes situacións de saúde (en particular, a enfermidade e o sufrimento), seleccionando as accións adecuadas para proporcionar axuda nas mesmas.
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade.
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos da poboación, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde.
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos enfermos e familiares.
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo.
C35	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e prever complicacións.
C36	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato. Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
C37	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións. Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización y planificación
D3	Capacidade de xestión da información
D4	Resolución de problemas e toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Ser capaz de participar nos cuidados que teñan como finalidade garantir o maior grao de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que garanta a dignidade e confidencialidade. Ser capaz de proporcionar cuidados ao paciente aplicando o Proceso de Enfermaría, establecendo unha actitude empática co paciente e familia aos que garantirá o dereito á confidencialidade, dignidade e privacidade.	A1	B1	C4	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C10	D3
	A4	B4	C11	D4
	A5	B5	C12	D5
		B6	C13	D6
		B7	C15	D7
		B8	C17	D8
		B9	C18	D9
		B10	C19	D10
		B11	C22	D11
		B12	C23	
		B13	C24	
		B14	C25	
		B15	C26	
		B16	C29	
		B17	C31	
		B18	C33	
		C35		
		C36		
		C37		
		C49		
		C50		

Contidos

Tema

Rotatorio de prácticas preprofesionais que permitan a aplicación dos coñecementos teóricos e metodolóxicos da Enfermaría á práctica clínica, nos centros de atención primaria, centros asistenciais, sociosanitarios e hospitalais. Prácticas clínicas a realizar en servizos especiais, atención especializada e atención primaria de saúde.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticum, Practicas externas e clínicas	0	425	425
Seminario	12	0	12
Observación sistemática	0	3	3
Simulación ou Role Playing	2	2	4
Cartafol/dossier	0	2	2
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Formación en centros sanitarios, e nas unidades asistenciais médico-cirúrxicas, en forma de rotatorio clínico independente, baixo a tutela do persoal de enfermería da unidade onde o alumnado realice as prácticas clínicas, que permiten a o/a alumno/a incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación, razoamento crítico, xestión clínica e xuízo clínico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes, baseados en principios e valores, asociados as competencias descritas que conforman o título. Como o título de Graduado/a en enfermería pola Uvigo é presencial e habilita para o exercicio dunha profesión regulada, no relativo ás prácticas clínicas, considérase imprescindible a formación presencial nos centros sanitarios de referencia. A realización de prácticas clínicas presenciais é un condicionante para que poidan ser avaliadas. As prácticas clínicas son de obrigado cumprimento na súa totalidade. Existe a disposición do estudiantado unha guía de prácticas clínicas aprobada pola Xunta de Centro cuxo contido é de obrigada lectura e cumprimento polo estudiantado e que pode consultar na plataforma de teledocencia Faitic e na páxina web.

Seminario	<p>Actividade académica dos profesores que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do estudiantado a través de entrevistas que o/a alumno/a, de maneira individual ou grupal, mantén co profesorado para asesoramento, apoio e incidentes que poidan producirse das actividades da materia prácticas clínicas III e do proceso de aprendizaxe. Esta actividade levará a cabo:</p> <p>1. Realización de 3 tutorías grupales sobre o desenvolvemento adecuado das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe de face ás probas de avaliación. Explicaráselles o funcionamento do portafolio como rexistro da actividade e ferramenta de autoevaluación do alumnado, a súa utilización nas tutorías para o seguimento da actividade levada a cabo na institución sanitaria e como base, xa que nel constan os requisitos necesarios para a elaboración e redacción da memoria que ten presentar o/a estudante. Así mesmo, comunicaráselles e explicará o sistema que levará a cabo para a avaliación das probas de simulación enfermeira, baseadas en casos prácticos desenvolvidos baixo as taxonomías NANDA-NOC-NIC.</p> <p>2. Tutoría individual ou en pequenos grupos: de forma presencial no horario establecido ao finalizar as tutorías grupais ou a petición expresa do alumno/a, ou non presencial a través dun correo electrónico exclusivo e a disposición permanente do alumnado durante as prácticas clínicas: practicasenfermeria@gmail.com</p>
-----------	--

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico
Probas	Descrición
Observación sistemática	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.
Cartafol/dossier	Atención personalizada coa finalidade de atender as necesidades e consultas do/a alumno/a, de forma individual ou en pequeno grupo, relacionadas co desenvolvemento das prácticas clínicas, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Pode realizarse de forma presencial, ou non presencial, a través do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Seminario	<p>As tutorías grupales programadas para os días</p> <p>29 de xaneiro do 2025 ás 10.00h</p> <p>14 de marzo do 2025 ás 12.00h</p> <p>11 de abril do 2025 ás 10.00h</p> <p>son obrigatorias xa que, entre outros, nelas préstase o soporte necesario para que o alumnado, a partir do portafolio, poida cumprir adecuadamente cos requisitos da avaliación da memoria que ten que presentar ao finalizar o período de prácticas. Por cada ausencia cóntaselle un día de prácticas a recuperar e descóntaselle, 0.2 puntos na avaliación da memoria.</p>	6	A1	D2 D8 D9

Observación sistemática	Como parte da avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a na institución sanitaria, a observación sistemática realizarase para a avaliación continuada coa observación directa, que se desenvolve mediante un seguimento personalizado do estudante a través do/a supervisor/a, dos/os enfermeiros/os asistenciais colaboradores de prácticas clínicas onde realiza as súas actividades formativas, e dos profesores da materia. Para a emisión do informe, utilízase a ficha para a observación sistemática remitida pola escola, onde se recollen os resultados esperados na avaliación das competencias: coñecementos, habilidades, actitudes e aptitudes a través do grao na consecución dos resultados de aprendizaxe do estudante. Para iso, os/as evaluadores/as, no centro, existe un documento de apoio accesible desde a páxina web, acceso: http://www.enfermeria.depo.es/practicas-clinicas coa información necesaria para dotalos dunha ferramenta idónea que facilite a aplicación dos criterios de avaliación de maneira obxectiva, en función das intervencións NIC e do modelo das 14 necesidades básicas de V. Henderson, de maneira que poidan consultar e aplicar na avaliación uno ou outro modelo indistintamente. Ten que ser superada co 50% do seu valor.	45	A1B1 C4 D1 A2B2 C8 D2 A3B3 C10D3 A4B4 C11D4 A5B5 C12D5 B6 C13D6 B7 C15D7 B8 C17D8 B9 C18D9 B10C19D10 B11C22D11 B12C23 B13C24 B14C25 B15C26 B16C29 B17C31 B18C33 C35 C36 C37 C49 C50
Simulación ou Role Playing	Avaliación da actividade levada a cabo polo alumno/a na institución sanitaria: nas probas de simulación enfermeira baseadas na aplicación de coidados baixo a taxonomía NANDA, NOC, NIC, o/a estudante, na data establecida 9 de maio do 2025 as 10.00h e ás 16.30h (1ª oportunidade) e 6 e 7 de xullo de 2025 ás 10.00 e 16.30 (2ª oportunidade), realizará unha proba práctica obrigatoria como requisito indispensable para a superación da materia. De non aprobar esta proba co 50% do seu valor, non se poderán sumar as outras probas avaliadas. Proba que se realizará na aula de simulación para avaliar o grao na adquisición das competencias que o/a estudante necesariamente debe adquirir. Como condición previa necesaria para superar a proba establece que o alumnado presentará no prazo establecido o traballo indicado polo equipo docente relacionado coa taxonomía NANDA, NOC, NIC.	25	A1B1 C4 D1 A2B2 C8 D2 A3B3 C10D3 A4B4 C11D4 A5B5 C12D5 B6 C13D6 B7 C15D7 B8 C17D8 B9 C18D9 B10C19D10 B11C22D11 B12C23 B13C24 B14C25 B15C26 B16C29 B17C31 B18C33 C35 C36 C37 C49 C50
Cartafol/dossier	Documento de autoevaluación no que a/o estudante rexistra, seguindo as normas reflectidas no documento, a relación co usuario, a integración no equipo de traballo, anotando as intervencións e procedementos realizados, valora os seus logros e determina os factores que poden influír na súa actuación. Avaliarase a coherencia. A súa elaboración é obrigatoria como parte da avaliación da memoria. Data de entrega: até o día 7 de maio 2025 ás 14.00h. Non se recollerá ningún cartafol despois de data de fin de entrega.	4	D1 D3 D4 D5 D6 D7 D8
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	Elaboración, obrigatoria, por parte do/a alumno/a, dun documento no que se reflicten os resultados obtidos, observacións, análises e reflexións sobre a súa experiencia práctica nos servizos especiais, atención especializada e atención primaria que xunto coa calidade do documento presentado e a cumplimentación das normas de estrutura e estilo recollidas no seu cartafol, constitúen os criterios de avaliación. Data de entrega: até o día de maio 2025 ás 14.00h Non se recollerá ningunha memoria superada dita data.	20	A3 D1 D2 D3 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

A guía de prácticas clínicas recolle os procedementos, normas e instrucións que lle afectan directamente a esta materia, polo que é obrigatorio o seu coñecemento. Todo o alumnado, antes do inicio das prácticas clínicas, debe asinar o documento de confidencialidade incluído no protocolo; Pautas básicas para asegurar e protexer o dereito a intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde. Si o/a estudante non presenta a memoria e o cartafol nas datas establecidas na primeira oportunidade, suspenderá as prácticas, e deberá esperar até a apertura do período de avaliación da segunda oportunidade para presentalo, para que o/a alumna/póidao ser avaliado.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

T. Heather Herdman, PhD, RN, **Diagnósticos enfermeros NANDA Internacional. Definiciones y Clasificación 2018-2020**, 11 Edición Elsevier,

Moorhead, Sue; Johnson, Marion, L. Mas., **Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC)**, 6ª Edición Elsevier,

Gloria M. Bulechek et.al. editores, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, 7ª Edición Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Bibiosáude- Recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=66671,

Bibiosaude- recursos destacados, http://www.sergas.es/MostrarContidos_N2_T01.aspx?IdPaxina=60667,

Mª Teresa Luis Rodrigo, **Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica**, 8ª Edición Elsevier,

Johnson, Marion et.al. editores, **Vinculos de NOC y NIC a NANDA I y diagnósticos médicos. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC**, 3ª Edición Elsevier,

Kozier, Barbara et. al. editores, **Técnicas de Enfermería I y II**, 4ª Edición MC Graw-Hill-Interamericana,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas IV/P51G140V01405

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría en saúde mental/P51G140V01305

Enfermaría xeriátrica e cuidados paliativos/P51G140V01304

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P51G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/P51G140V01103

Enfermaría comunitaria I/P51G140V01104

Estatística: Estatística/P51G140V01106

Fisioloxía: Fisioloxía/P51G140V01105

Fundamentos de enfermaría/P51G140V01107

Idioma moderno: Inglés técnico/P51G140V01108

Psicoloxía: Psicoloxía/P51G140V01102

Enfermaría clínica I/P51G140V01204

Enfermaría clínica II/P51G140V01205

Enfermaría comunitaria II/P51G140V01206

Ética e lexislación/P51G140V01202

Farmacoloxía e dietética/P51G140V01203

Xestión de enfermaría/P51G140V01207

Introdución á enfermaría clínica/P51G140V01201

Prácticas clínicas I/P51G140V01208

Enfermaría clínica III/P51G140V01301

Enfermaría materno-infantil/P51G140V01302

Prácticas clínicas II/P51G140V01303